

מבזקי הארות פסיקה 24 | מרץ 2014, 3-4

"יידישע פיראטען" – תקציר ההליך המשפטי בפרשת המלקוח הימי של האנייה "אסטל"

מבזק הארות פסיקה זה עוסק בהליך בקשת החרמת האנייה "אסטל" על ידי המדינה. באביב 2012 יצאה האנייה "אסטל" מפינלנד ובאוקטובר של אותה השנה הגיעה לקרבת רצועת עזה. על הספינה היו כשלושים בני אדם, בהם חברי פרלמנט משוודיה, נורווגיה, יוון וספרד, שהודיעו כי בכוונתם להעביר לעזה מטען של 42 טונות מלט וציוד הומניטרי, הכולל ציוד רפואי, ספרים וצעצועי ילדים. האנייה נתפסה על ידי חיל הים והציוד שעליה נפרק באשדוד והועבר לעזה יבשתית, כאשר סרטון שצולם מעיד שלא הופעלה אלימות על ידי נוסעי הספינה בעת ההשתלטות.

לאחר מספר חודשים בהם החזיקה מדינת ישראל באנייה, הוחלט לפתוח בהליך החרמתה בבית המשפט המחוזי בחיפה המשמש גם כבית המשפט הארצי לימאות. הרקע לסמכות זו הוא כדלקמן: בבריטניה נחקק בשנת Colonial Courts of Admiralty Act 1890,¹ חוק שהביא להרחבת סמכות הימאות של הוד מלכותה במושבותיה ובמקומות נוספים מחוץ לממלכה המאוחדת. החוק הכריז על הקמת בתי משפט לימאות במושבות השונות והעניק להם את הסמכויות הנתונות בענייני האדמירליות לבית המשפט הגבוה באנגליה. בשנת 1937 ניתן "דבר המלך במועצה" והחיל את ה-Colonial Courts of Admiralty Act על בית המשפט העליון בפלשתינה ארץ ישראל.² סעיף 2 לחוק בית המשפט לימאות,³ העניק לבית המשפט המחוזי בחיפה את כל הסמכויות שהיו נתונות לבית המשפט העליון כבית משפט לאדמירליות והוא משמש כיום כבית המשפט לימאות.

1. Colonial Courts of Admiralty Act, 1890, 53 & 54 Vict., c. 27 (U.K.)

2. ע"ר תוס' 2, 949.

3. חוק בית המשפט לימאות, תשי"ב-1952.

השאלה המשפטית העומדת בפני בית המשפט היא אם רשאית מדינת ישראל להחרים ספינה שהפרה את הסגר הימי שהוטל על ידה. שאלה מקדמית היא אם לבית המשפט סמכות בהקשר זה. בבקשתה של המדינה נטען כי ישראל הטילה סגר ימי חוקי במסגרת העימות המתמשך בינה לבין ארגונים פלסטיניים ברצועת עזה, שחוקיותו אושרה במסקנות של ועדת טירקל (הוועדה הציבורית לבדיקת האירוע הימי מיום 31 במאי 2010 בראשות כבוד שופט בית המשפט העליון בדימוס יעקב טירקל)⁴ ושל ועדת פאלמר (ועדה מטעם האו"ם לבדיקת אירועי המשט)⁵. עוד טוענת המדינה כי כדי לאכוף את הסגר הימי, רשאי מטיל הסגר לתפוס כלי שיט המבקש להפר אותו (אף בשלב מקדמי בטרם אכן נעשתה הפרה של הסגר). לבסוף טענה המדינה כי בסמכותו של בית המשפט המחוזי בחיפה לאשר הליך החרמה של כלי שיט אזרחי שהפר סגר. ב"כ הבעלים של אניית "אסטל" טוען כי מדינת ישראל לא עמדה בדרישות החוק עליו היא מבקשת לבסס את סמכות ההחרמה, אך לא רק הבאת התביעה להחרמה ללא דיחוי בפני בית המשפט ונקיטת כל האמצעים הנדרשים בכדי לשמור על תקינותה של האנייה. עוד טוען ב"כ הבעלים כי לא התקיימו התנאים הנדרשים לשם מימוש סמכות תפיסה על פי המשפט הבינלאומי, וכי התפיסה נעשתה בחוסר סמכות ועולה כדי מעשה פיראטיות (שוד-ים).

מעבר לקוריוז הקולוניאליסטי שבו נטועים שורשי החוק, להחלטה חשיבות עקרונית גם כיום, לאור הצפי לניסיונות נוספים של העברת סחורה הומניטארית לרצועת עזה, חרף המצור הימי שהוטל על השטח. בשל כך, החלטנו לפרסם הארה מקדימה העוסקת בדין הראוי והמצוי ביחס לעקרונות המשפטיים המהווים את הבסיס לחקיקה הרלוונטית מכוחה נתבקש בית המשפט לפסוק.

ועדת טירקל הוועדה הציבורית לבדיקת האירוע הימי מיום 31 במאי 2010 (2013).
Report of the Secretary-General Panel of Inquiry on the 31 May 2010
Flotilla Incident

4
5

תקציר ההליך המשפטי בפרשת המלקוח הימי של האנייה "אסטל"

עו"ד יואב הריס מאיר את הפסיקה, תוך שהוא מתמקד בשאלת הסמכות ודיני השלל הימי.

מעבר לבקשה להחרמת האנייה ולהארה, בלחיצה עליהן.

הבקשה: ת"ח (חי) 13-08-26861 מדינת ישראל נ' האנייה Estelle

הארה 1: עו"ד יואב הריס – על טילים, על מלט, ועל דיני השלל הימי (Prize)